

Estados de ánimo.
Poemas 81-91 de Lois Pereiro

XGG

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

G[ONZÁLEZ] G[ÓMEZ], X[ESÚS] (2011 [1992]). “Estados de ánimo. *Poemas 81-91 de Lois Pereiro*”. *A Nosa Terra*: 539, 15 de outubro, 21-22. Reedição en *poesiagalega.org*. *Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura*. <<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/667>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

G[ONZÁLEZ] G[ÓMEZ], X[ESÚS] (1992). “Estados de ánimo. *Poemas 81-91 de Lois Pereiro*”. *A Nosa Terra*: 539, 15 de outubro, 21-22.

* Edición dispoñíbel desde o 18 de abril de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

Leituras

co cientificamente inaceptables. En cambio, Elster salva a dialéctica como recurso metodolóxico, que, na súa opinión, ten producido un dos logros máis importantes do marxismo: a teoría das contradicións sociais.

O libro péchase nunha poderosa síntese na que Elster resume o que segue vivo e o que está definitivamente morto en Marx. Así, na súa opinión, están mortos o socialismo científico, o materialismo dialéctico e a teoría económica, coa excepción da teoría do cambio técnico. Están vivos o método dialéctico aplicado ó estudo das contradicións sociais, a teoría da alienación en canto venciada a unha "concepción da boa vida" fundada no ideal da autorrealización do individuo, a teoría da explotación venciada á súa vez a unha determinada concepción da xustiza distributiva, e a teoría do cambio técnico. Con matizacións, considera tamén vivas a teoría política e a teoría da loita de clases; aquí Elster subliña algo xa salientado por moitos outros autores: que a teoría marxista non resolve adecuadamente a interpretación dos conflitos relixiosos, raciais, lingüísticos e nacionais, nin o problema da autonomía do Estado moderno. Finalmente, para Elster a teoría da ideoloxía

debería ser "resucitada" mediante a aportación de microfundamentos tirados da psicoloxía e a socioloxía do coñecemento.

Algúns, á vista destas conclusións, faranse a pregunta de se Elster pode ser aínda considerado un marxista (os editores chámanlo representante do "marxismo analítico", e el mesmo confesa ser marxista se por tal cousa se entende "alguén que é quen de encontrar en Marx a fonte das súas máis importantes crezas"). Coido que o dilema: ¿é ou non é elster marxista?, é francamente superfluo. A cuestión relevante é: o marxismo constituíu practicamente a guía teórica exclusiva da esquerda durante os últimos cen anos, e o actual estancamento do pensamento de esquerda (e da acción política conseguinte) evidencia (se non houbese outras evidencias, que tamén as hai) o esgotamento dese marco teórico gúo. Raviva-la reflexión teórica e a intervención política da esquerda pasa, pois, pola reconsideración, sen atrancos dogmáticos nin prexuízos apriorísticos, de moitas das ideas consideradas centrais da tradición teórica marxista.

Significativamente Elster considera que xustamente un dos atractivos do marxismo foi a combinación entre unha teoría moi abstracta e unha práctica moi específica, pero que o que sempre lle faltou foi o desenvolvemento do que Merton chama "teorías de alcance medio". Para iso, na súa opinión, nesta etapa é preciso que os marxistas imiten a Marx e se reclíen durante algúns anos na biblioteca do Museo Británico. Aínda admitindo a necesidade de refundalo marxismo sobre bases teóricas máis sólidas (incluídas aportacións recentes das ciencias empíricas), e que o compromiso coa práctica política inmediata pode obstaculizar ese obxectivo, non estou seguro de que a solución pase pola disocia-

ción teoría-práctica. Pola contra, a inflexión moral da teoría, que Elster en boa medida reivindicou, só pode poñerse a proba permanecendo viva como fonte inspiradora da acción social. O contrario sería establecer unha discutible escisión entre a teoría sociopolítica, reducida a análises abstractos e escasamente comprometidos de dilemas morais, e intervención política, entregada a tecnócratas perfectamente alleos ás disquisicións académicas dos teóricos sociais. A lectura dos outros textos de Elster alimenta a sospeita de que a el a tal escisión non lle disgusta. ♦

MIGUEL VÁZQUEZ FREIRE

JON ELSTER. UNA INTRODUCCION A KARL MARX. SIGLO XXI. MADRID 1991.

1) Case simultaneamente á publicación de *Una introducción a Karl Marx*, publicáronse tamén as versións españolas das súas obras máis recentes, nas que expón os puntos básicos da teoría da elección racional: *Tuercas y tornillos. Una introducción a los conceptos básicos de las ciencias sociales* e *Juicios salomónicos*. Las limitaciones de la racionalidad como principio de decisión, ámbalas dúas editadas por Gedisa (Barcelona 1990 e 1991).

Estados de ánimo

Poemas 81-91 de Lois Pereiro

"Interesa-me esa tradición oculta, a actitude estética e vital dun povo cultivado no silencio, exarcitando-se no seu negativismo; pode recoñecer-me nesa lenta malicia intensa e meditada, nesa húmida ironía da orixen atlántica. A creación do carácter dun povo individualista e brutal labrando no granito os seus fantasmas./ Fago mee ese fondo subconsciente escéptico e suicida. Iste é un povo que sabe suicidarse" (Lois Pereiro, *Luzes de Galiza*, nº 0).

Nesa tradición suicida, maliciosa, irónica, individualista, xa que logo —por paradóxica que pareza, nunca traxica— inscíbese a poesía de Lois Pereiro. Unha tradición profundamente oculta, ou agachada por nós mesmos, na que Tanatos remata por vencer a Eros; unha tradición que pouco foi tratada na literatura galega. Unha tradición que Lois Pereiro, pola vía culta, une á tradición expresionista alemá, ou austro-alemá.

Ese subconsciente céptico e suicida aflora, xa que logo na maioría dos cuarenta poemas que compoñen o primeiro volume poético do poeta monfortino, *Poemas 1981/1991*⁽¹⁾. Primeiro volume esperado desde que dera a coñecer algúns dos seus poemas nas antoloxías *De amor e desamor* (Edicións do Castro). Destes presentes cuarenta poemas a metade foran publicados naqueles volumes citados, ben que algúns dos poemas son refietos e/ou corrixidos por Lois Pereiro. (Nós, como lectores, estamos contra toda corrección, tratándose de textos de ficción, por parte dos autores: unha vez publicados eses textos, pertencen tanto a eles como aos lectores. O grao sementado non

(continua na páxina seguinte)

conta de libros

que é Manoel Reimóndez, médico e ex-alcalde de A Estrada, que formara parte do Grupo dos Dezaseis, redactores do Estatuto. Como di Neira na introdución "nárrese a peripécia dun médico de aldea, trinta, corenta anos atrás, entre supersticións, curanderismo, dificultades de desprazamento, diagnósticos e terapéuticas que hoxe resultan insólitas... Son unha lección exemplar para todos nós, e unha *memória* que estamos seguros ha interesar vivamente aos médicos galegos das novas xeneracións". O título *Un médico na aldea* e a editorial *Do Castro*. ♦

Santiago nun exemplo de investigación a seguir noutros puntos de Galiza. Con Enrique Acuña, Cabo xa realizara unha exposición sobre os *cines perdidos* en toda Galiza dentro dun proxecto de memoria do patrimonio arquitectónico destruído. ♦

Contos de médico

Xosé Neira Vilas é o introdutor deste incursor literario

ce
co-
o-
al,
e
ia.
e
ao
lá-
na.
9
d.
(1)
ou
77

S
e

a
de

ns o CGAI editou
nte un traballo de
Cabo que diseca-
storia dos Cines
de Compostela
(36). Fotografías e
fan un percorrido
ria dun medio de
ción e difusión
neste século des-
mprensión inicial
rentes secotées
Igrexa é un exem-
un momento de
na década 40/50.
Cabo esmiza a
ria dos cines de

Leituras

(ven da páxina anterior)

se pode correxir; e como dixo Póncio Pilatos, *Quod escripti, scripsi*.) Correccións que en certos poemas son un poema completamente novo, diferente do anterior, como aquel que comeza "A man e a súa sombra pousadas...", páx. 55, e que aparecía, máis curto, diferente, en *De amor e desamor I*. Nen mellor nen pior, diferente.

A poesía de Lois Pereiro é unha poesía chea de léxico con resoâncias metálicas, frias, de palabras que non son poéticas "ah hoc" mais que cumpren a función necesaria para plasmar un mundo caótico, un mundo polo que o poeta se sinte fascinado: "estructura", "enerxia", "cables", "aceiro", "quillowátios", "tóxico", "agullas", "blindada", "tecnolóxico", "centro xeométrico", "horror metalizado", "autopsia", "mercúrio", "biópsia", "carbón diamante", "vibración metálica", "fórceps", etc. Un mundo do que o poeta só pode ter unha "memoria gótica do terror que sinto". Porque é un mundo caótico, suicida, mais é o único mundo que ve o poeta ao seu redor. Un mundo en "Perigo de extinción, perdidos na nosa propia Pureza, da necesidade de ser un Pobo". Un povo que sente unha "silente atracción polo Suicidio". Deses contradición, necesidade de ser un povo e, á vez, atracción polo suicidio, tira o sarcasmo o poeta.

Sarcasmo presente na maioría dos poemas, sobretudo os de amor. Os poemas de Pereiro, polo xeral, presentan unha sinxela estrutura que se repite en case todos os poemas: un comezo idílico, o desenvolvemento dunha situación que, ao final, vai ser destruída, ironizada, desencantada, "Corporal (je t'aim...)", "Penetration prayer", "Dandy", etc. Ironia, desencanto e, ante todo, sarcasmo que abrolla con forza en poemas como "Outro poemas de amor" e no poema final "Que é Galicia?".

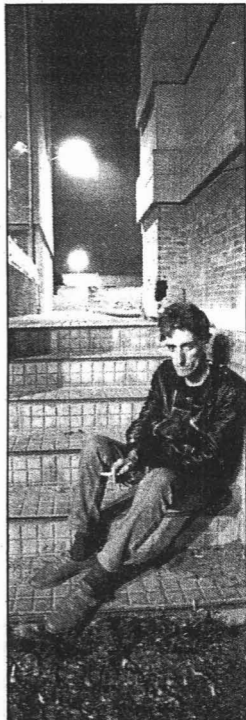
Pero aparte deste léxico "metálico" e "frío", dunha ironia profunda e dun sarcasmo feroz, mais alá da poetización dun mundo caótico, os poemas de Pereiro expresan unha dolorosa búsqueda na que o inconsciente, o onírico ten un papel importante e cuxa creación (a dos poemas) é minuciosa e nunca acaba —daí a "refacción" de poemas; daí, talvez, a imposibilidade do poeta de en dez anos poder escribir máis de 40 poemas. Tamén, quizá, esta imposibilidade de "fa-

cer" máis poemas ven dada porque cada un dos poemas de Pereiro está relacionado con estados de ánimo. Son, en suma, estes estados de ánimo os que convidan ao poeta a se expresar. Estados de ánimo que son, sempre insatisfatórios (Esa insatisfacción xera os outros paraísos, "esas 'fleurs malades' do sufrimento, eses paraísos artificiais", Lois Pereiro, *Luzes* número citado). Estados de ánimo que o poeta expresa ás veces con berros e outras cáseque xeometricamente, que o levan da visión á arquitectura poética, a un vitalismo nietzscheano e que o fan cair, moitas veces, no intelectualismo abstracto do que quer fuxir.

A poesía de Lois Pereiro é unha poesía do desamor, do amor-ódio á morte, da esperanza e do suicidio, da dor sen alegrias, dun mundo "salpicado de feridas" e da desolación física da paisaxe (urbana). Unha poesía cáseque sen tradición na Galiza. Talvez por iso, aparte da súa intrínseca calidade poética, a voz de Lois Pereiro soa diferente. Benvinda sexa ao múltiple concerto de voces que, cada unha á súa maneira, queren evitar o suicidio dun povo "que sabe suicidarse". ♦

XGG

1) Col. Diversos. Edicións Positivas. Santiago, 1992. 94 páx.

Lois Pereiro.